

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE STRATEGIES FOR ENHANCING QUALITY OF HEALTH PROMOTING SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN TAK PROVINCE

Received: March 26, 2017

Revised: May 19, 2017

Accepted: June 13, 2017

วรรณชัย เหล่าทรัพย์^{1*} และสุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส²
Wannachai Laosap^{1*} and Supaporn Pongpinyo-o-pas²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1,2}Faculty of Education, KamphaengPhet Rajabhat University, KamphaengPhet 62000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Kruchai2506@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 661 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ประสบผลสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแผนปฏิบัติการประจำปี ระบบการประกันคุณภาพภายใน รายงานประเมินตนเองและการสัมภาษณ์บุคลากรของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 4 การทดลองและประเมินกลยุทธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) และวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมและรายด้านดำเนินการทุกกิจกรรม และมีปัญหาในระดับมาก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ และด้านเทคโนโลยี

2. การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ พบว่า บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มทุกองค์กรที่อยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข และนำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้นับสนุนการบริหารงานทุกขั้นตอน

3. กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 3 ประเด็นกลยุทธ์ 10 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด และ 58 มาตรการ

4. การทดลองใช้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น พบว่าผลการทดลองตามตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัดหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองทุกตัวชี้วัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินกลยุทธ์มีความสอดคล้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

The purposes of this research was to develop the administrative strategies for enhancing quality of health promoting schools under the Office of Basic Education Commission in Tak Province. The first step was to study the conditions, the problem sand the factors related with the administration of health promoting school, the samples consisted of 661 person sin health promoting schools in the academic year 2014. The research in strumpets we read questionnaire and focus group discussion. The data were analyzed using frequency distribution, percentage means, standard deviation and content analysis. The second step was to study the administration of successful health promoting schools. The research in strumpets were document analysis and an interview. The data were analyzed using content analysis. The third step was to develop the strategies. The research instruments were workshop techniques and connoisseurs conducted with the experts. The data were analyzed using content analysis. The fourth step was to try out and assess the strategies, the research instrument was the assess form conducted with the experts. The data were analyzed using means, standard deviation and t-test (Dependent Samples).

The results revealed that:

1. The conditions of the administration of health promoting schools were as follows: both in general and each aspect, all activities were operated, whereas the problem of the administration was at the high level. The factors related with the administration health promoting schools were at the low levels. The highest means were personnel, management and technology.
2. The administration of successful health promoting schools under the Office of Basic Education Commission was found that all personnel's and stakeholders participated in planning, acting, checking and improving the administration. Modern technology and information were used for all administration.
3. The administrative strategies for enhancing quality of health promoting schools under the Office of Basic Education Commission in Tak Province consisted of a vision, 3 missions, 3 goals, 3 strategic items, 10 strategies, 19 indicators and 58 standards.
4. The implementation of the developing strategies were found that the means of all indicators after being used the strategies was higher than before being used the strategies at the significant statistic at 0.05 level. And the strategies had the agreement, the appropriateness, the possibility and the utility.

Keywords: Administrative Strategies, The Administration for Enhancing Quality, Health Promoting Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้างเสริมสุขภาพของคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2011, p. 11) ในทศวรรษที่ผ่านมาปัญหาสาธารณสุขของคนไทยส่วนใหญ่เจ็บป่วย และเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อ หรือโรคติดต่อที่มีสาเหตุจากเชื้อโรค วัณโรค บิด อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ และโรคหนองปวยลี แต่ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่จะเจ็บป่วย และเสียชีวิตด้วยโรคไร้เชื้อหรือโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน อุบัติเหตุ โรคหัวใจ โรคมะเร็ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหลัก (Department of Health, 2011, p. 9)

การส่งเสริมสุขภาพถือเป็นกลวิธีหนึ่งที่สำคัญทำให้บุคคลมีสุขภาพดี (Isaranurug, 2003, p. 15) โรงเรียนจัดเป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพควบคู่กับการศึกษา โดยเฉพาะเด็กวัยเรียน ซึ่งเป็นวัยที่มี

การพัฒนา เปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และจิตใจอย่างรวดเร็ว (Wasri, 2001, p. 8) กระบวนการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นการจัดการศึกษาและการสร้างสุขภาพภายใต้ความร่วมมือจากครอบครัว โรงเรียน และองค์กรในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนให้เป็น “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” การดูแลส่งเสริมสุขภาพนักเรียนในช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ หากสถานศึกษามีกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และนำมาใช้ในการขับเคลื่อนพัฒนาสุขภาพของนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะทำให้ทุกคนในสถานศึกษารวมทั้งสมาชิกในชุมชนได้รับความรู้ ปฏิบัติตนที่ดี และสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและยั่งยืน (Department of Health, 2006) ทั้งนี้ มีผลการวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรมีผลมาจากขาดกลยุทธ์และวิธีการบริหารจัดการที่ดี คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพน้อย และขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เพียงพอและต่อเนื่อง (Panlalinark, 2010)

ในปัจจุบันนี้การบริหารกลยุทธ์เป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่มีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายองค์กรรวมทั้งสถานศึกษา สำหรับพันธกิจการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ได้มีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานเพื่อใช้ในการปฏิบัติ แต่เนื่องจากสภาพบริบทของสถานศึกษาของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันที่หลากหลาย ทำให้การบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพยังไม่บรรลุผลตามพันธกิจเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องหากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากร เหมาะสมกับบริบทและสภาวะแวดล้อมที่จะบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ซึ่งสามารถทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้บริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่มีคุณภาพ และยกระดับการบริหารจัดการให้มีระดับที่สูงขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก
4. เพื่อทดลองและประเมินกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก มี 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2557 จำนวน 661 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้อำเภอและระดับของสถานศึกษาเป็นตัวแบ่งชั้น โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก ตอนที่ 2 สภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก จำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 1.2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 ศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ประสบผลสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแผนกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และรายงานประเมินตนเอง โดยการวิเคราะห์เอกสารตามแบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ที่ประสบผลสำเร็จ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 3.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากข้อมูลสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริม

สุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่ได้จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 18 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ และคะแนนสภาพจริง เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยในการคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก ซึ่งเป็นผลคูณของค่าน้ำหนักความสำคัญกับค่าคะแนนเฉลี่ย แล้วนำค่าที่ได้มาเขียนกราฟ เพื่อกำหนดตำแหน่งทางกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 3.2 การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 19 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มากำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT Matrix ซึ่งเป็นการจับคู่ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส (SO) จุดแข็งกับอุปสรรค (ST) จุดอ่อนกับโอกาส (WO) และจุดอ่อนกับอุปสรรค (WT) และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ที่ประสบผลสำเร็จ ในการร่างกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 3.3 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในประเด็นความเหมาะสม ความสอดคล้องกันขององค์ประกอบของกลยุทธ์ ความถูกต้องเหมาะสม ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด มาตรการ และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก มาสรุปประเด็นสำคัญและวิเคราะห์เนื้อหาของร่างกลยุทธ์ตามประเด็นที่สรุปได้ เพื่อปรับปรุงร่างกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองและประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 4.1 การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ผู้วิจัยประชุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนบ้านวังตะเคียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนแกนนำส่งเสริมสุขภาพ ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการ รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมตามมาตรการ ขั้นตอนการทดลอง พร้อมทั้งวิธีการเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพก่อนและหลังการทดลองใช้กลยุทธ์ ตามคู่มือการทดลอง ระหว่างวันที่ 6 มกราคม 2559 - 31 มีนาคม 2559 จำนวน 10 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด ประเมินผลก่อนและหลังการทดลองใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัด โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายแผนของโรงเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ รวมจำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินสภาพความสำเร็จ จำนวน 19 ตัวชี้วัดจากแหล่งข้อมูล สภาพเชิงประจักษ์ เอกสาร บุคคล ชิ้นงาน นวัตกรรมที่ให้ข้อมูลด้านต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

ขั้นตอนที่ 4.2 การประเมินกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดตาก จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม พบว่า

1.1 สภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการตามแผน ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีการปฏิบัติทุกกิจกรรม

1.2 ปัญหาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาในระดับมาก แสดงข้อมูลตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและระดับของปัญหาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

ปัญหาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านการวางแผน	3.84	0.65	มาก
ด้านการปฏิบัติการตามแผน	3.73	0.56	มาก
ด้านการตรวจสอบ	3.68	0.60	มาก
ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.71	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.07	มาก

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงข้อมูลตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัย
ปัจจัยภายใน			
ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure: S1)	2.35	1.33	น้อย
ด้านผลผลิตและการบริการ (Service : S2)	2.42	1.01	น้อย
ด้านบุคลากร (Man : M1)	2.52	0.99	ปานกลาง
ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน (Money : M2)	2.50	0.90	น้อย
ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material : M3)	2.43	0.85	น้อย
ด้านการบริหารจัดการ (Management : M4)	2.52	0.90	ปานกลาง
ปัจจัยภายนอก			
ด้านพฤติกรรมของผู้รับบริการ (Customer Behaviors :C)	2.45	0.90	น้อย
ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P)	2.44	0.85	น้อย
ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors : E)	2.38	0.76	น้อย
ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social – Cultural Factors: S)	2.49	0.79	น้อย
ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T)	2.58	0.88	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.46	0.92	น้อย

2. การศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ จากผลการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติการตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข และนำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทุกขั้นตอน

3. กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้น 10 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด 58 มาตรการ ดังนี้ 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูล และสารสนเทศโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) วางแผนพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วม 3) เพิ่มประสิทธิภาพการระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีคุณภาพ 4) สร้างศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ 5) ปรับระบบการให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 6) ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการส่งเสริมสุขภาพมาบูรณาการใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 7) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 8) ปรับปรุงกระบวนการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารงาน

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เป็นระบบ 9) สนับสนุนให้บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีคุณภาพ 10) ยกระดับการประชาสัมพันธ์ผลการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายรูปแบบ และต่อเนื่อง

4. การทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ผลการทดลองตามตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัดหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองทุกตัวชี้วัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินมีความสอดคล้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

1.1 สภาพการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวมสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการทุกด้านทุกกิจกรรม ส่วนด้านที่ดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ด้านการปฏิบัติตามแผน อาจเนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ จึงได้มีการสร้างความเข้าใจ และแนวปฏิบัติให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงได้กำหนด มอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบตามแผนงานโครงการ มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดมาตรการ วิธีประสานงาน วิธีตรวจสอบและนิเทศ กำกับ ติดตามโครงการและกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่นักวิชาการระบุว่า การปฏิบัติตามแผนถ้ามุ่งความสำเร็จของงานต้องวางแผน โดยแยกกิจกรรมต่างๆ ที่จะกระทำ กำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่างและวิธีการจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน และสร้างความเข้าใจให้ผู้ร่วมงานเข้าใจภารกิจงานทั้งหมด พร้อมทั้งทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ (Sinthurawet, 1999, p. 188)

1.2 ปัญหาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถน้อยในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำมาใช้วางแผน จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการหาข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผนน้อย จึงทำให้กำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน จึงทำให้การวางแผนไม่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Titakosol, 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน คือ ขาดการประสานงาน ขาดความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดบุคลากรพยาบาลวิชาชีพที่จะดูแลสุขภาพนักเรียนทำหน้าที่ครูอนามัยโรงเรียน เพราะ

โรงเรียนต้องการผู้ที่มีความชำนาญด้านการดูแลเด็ก การสาธารณสุข และการพยาบาลที่จะมาทำหน้าที่ครูอนามัยโดยตรง (Chaisri, 2009, pp. 506 - 516)

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจาก สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดตากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง เป็นถิ่นทุรกันดาร มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประเพณี ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่า ซึ่งทำให้เกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมอบหมายให้ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้ดำเนินการตามคู่มือแนวทางปฏิบัติโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเองทั้งหมด เพื่อรองรับการประเมินตามเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์ด้านสุขภาพที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน จึงทำให้การดำเนินงานขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การนิเทศ ติดตามประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เห็นความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อใช้ยกระดับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้สูงขึ้นในภาพรวมจึงอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการศึกษาการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จ จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาได้ให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มทุกองค์กรที่อยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายการดำเนินงาน มีการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้บุคลากรทราบอย่างชัดเจน นำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย อาจเนื่องจากการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย สถานศึกษาจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การนิเทศติดตามและการปรับปรุงแก้ไขทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการระบุว่าการบริหารจัดการโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกของสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนสมาชิกของชุมชน และองค์กรอื่นๆ มารวมพลังเพื่อรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร การแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจการของสถานศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวย่อมจะส่งผลต่อความสำเร็จทุกกิจกรรม (Charoenyong, 2008, p. 17) และการสร้างความมั่นใจในการนำแผนการไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องทราบนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน (Kedsuwan, 2002, p. 99)

3. กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้นมี 10 กลยุทธ์ 19 ตัวชี้วัด 58 มาตรการ ซึ่งครอบคลุมกระบวนการทางการบริหารหรือหน้าที่ทางการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข เพราะว่า การพัฒนากลยุทธ์ได้นำข้อมูลสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มาวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อหาแนวทางในการยกระดับคุณภาพ

การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้มีระดับที่สูงขึ้น และมีกลยุทธ์ผ่านการประเมินด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายดังนี้

3.1 กลยุทธ์ “พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการ เพราะในยุคปัจจุบัน ต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำที่นำมาใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการ จึงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการระบุว่าข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน หรือการประเมินสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้น จะต้องเป็นข้อมูลสารสนเทศที่อยู่ในองค์กรที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหารจัดการ (Tungsinsubsiri, 2007, p. 155)

3.2 กลยุทธ์ “วางแผนพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแบบมีส่วนร่วม” ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เป็นการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้บุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้แทนของกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนา ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่นักวิชาการระบุว่าการบริหารหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การบริหารจัดการ การดำเนินงานตามแผน การกำกับติดตามและประเมินผล (Vitayaudom, 2007, p. 1)

3.3 กลยุทธ์ “ยกระดับการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายรูปแบบ” ผลการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการพัฒนาการให้บริการมีความสะดวก รวดเร็ว และเกิดความพึงพอใจสูงสุด ทุกองค์กรต่างมุ่งหวังประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการ พันธกิจ หน้าที่ รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นທີ່ประจักษ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง และผู้รับบริการต่างๆ มีผลการวิจัย พบว่า ทุกองค์กรมีความพยายามจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์องค์กร ความรับผิดชอบด้านการวางแผนอาจแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์กร แต่ทุกองค์กรมีฝ่ายประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน (Chinakarn, 2006)

4. ผลการทดลองและประเมินกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

4.1 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดลองตามตัวชี้วัดก่อนและหลังการทดลองพบว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดลองตามตัวชี้วัดหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากกลยุทธ์ได้กำหนดมาตรการและตัวชี้วัดการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ และนำไปปฏิบัติให้บรรลุตามนิยาม หรือวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ (Boonbongkarn & Kecharananta, 2005, pp. 16-18)

4.2 กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากและมากที่สุด เนื่องจากกระบวนการพัฒนากลยุทธ์เหมาะสม ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีคุณภาพ โดยวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกจากข้อมูลที่ได้รวบรวมด้วยการสอบถาม การสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ ที่ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเที่ยงตรง และการยกย่องกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทำให้ได้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาของการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการตรวจสอบกลยุทธ์โดยการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ทำให้กลยุทธ์ที่ยกย่องได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการวางแผนที่ดี คือการใช้หลักเหตุผล พิจารณาข้อมูลด้วยความแม่นยำตรงและพิจารณาตัวแปรต่างๆ อย่างรอบด้าน (Saikaew, 2010, pp. 43-57) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rujicheep, et al. (2016) ที่ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยมีผลการประเมินวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากและมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wongnaya and Chaowakeeratiphong (2016) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร โดยมีผลการประเมินในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับมากและมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตาก ควรมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก สามารถนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารและการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สามารถนำข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเองและสถานศึกษาโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรในองค์กรอื่นๆ นอกเหนือจากผู้บริหารและครูที่เป็นบุคลากรของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้าน เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรระดับปฏิบัติการอาจมีมุมมองทัศนคติและความต้องการที่แตกต่างกัน

2.3 ควรนำตัวแปรที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามร่วมพิจารณาด้วยว่ามีผลหรือไม่อย่างไรต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตำแหน่งและประเภทของสถานศึกษา

2.4 การศึกษาเงื่อนไขและความสำเร็จของการใช้กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก และจังหวัดอื่นๆ

2.5 ควรมีการวิจัยเพื่อติดตาม และประเมินผลการนำกลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก นำไปใช้พัฒนาการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ต่อไป

References

- Boonbongkarn, J., & Kecharananta, N. (2005). *Strategic management*. Bangkok: Se-Education. [in Thai]
- Chaisri, A. (2009). Participation of schools, parents, primary care units, and the local administrative authority in school health: A case study. *Ramathibodi Nursing Journal*, 17(3), 506-516. [in Thai]
- Charoenyong, C. (2008). *School-based administration of schools in the network center study 13 under the Office of Sakon Nakhon Educational Service Area 2* (Master thesis). Khon Kaen: Khon Kaen University. [in Thai]
- Chinakarn, N. (2006). *Strategic planning process for public relations of state enterprises in Thailand* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Department of Health. (2011). *Health promotion school operation manual*. Bangkok: Printing Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [in Thai]
- _____. (2006). *Guide to the diamond health promotion school*. Bangkok: Printing House Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [in Thai]

- Isaranurug, S. (2003). *Social development and learning of adolescents and risk management*. Bangkok: Parbpim Printing. [in Thai]
- Kedsuwan, R. (2002). *Quality management: From TQC to TQM, ISO 9000 and quality assurance* (2nd ed.). Bangkok: Bopit Printing. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). The 11th National Economic and Social Development Plan, 2012-2016. Retrieved April 1, 2014, from http://www.oped.go.th/uploads/files/law/plan_11.pdf [in Thai]
- Panlainark, N. (2010). *Development of a primary school administrative system to promote holistic health and hygiene* (Doctoral dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Rujicheep, P., Wongnaya, S., Pongpinya-opas, S., & Kannil, S. (2016). Strategies for developing life skills of the students in the schools under the office of Kamphaengphet Elementary Education Area 1 and Area 2. *Journal of Education Naresuan University*, 18(2), 131 – 141. [in Thai]
- Saikaew, S. (2010). *New government management* (3rd ed.). Bangkok: Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. [in Thai]
- Sinthurawet, S. (1999). *Go to quality education*. Bangkok: Watana Phanit Printing and Publishing. [in Thai]
- Titakosol, P. (2013). Research management strategy in secondary school under office of the Secondary Educational Service Area Office 41. *Kasalongkham Research Journal*, 7(2), 89-101. [in Thai]
- Tungsinsubsiri, T. (2007). *Organizational behavior*. Bangkok: Thanatat Printing. [in Thai]
- Vitayaudom, W. (2007). *Organization and management*. Bangkok: Thanatat Printing. [in Thai]
- Wasri, P. (2001). *Thai social pathology leadership and solutions* (6th ed.). Bangkok: Pic-Ganesha Printing Center. [in Thai]
- Wongnaya, S., & Chaowakeeratiphong, T. (2016). Development of strategic development for quality basic education under the office of the primary education service area. *Kamphaengphet Gold: Journal of the Humanities and Social Sciences*, 22(1), 41-56. [in Thai]